

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

СУРКОВОЇ ВІКТОРІЇ ОЛЕГІВНИ

на тему: «УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ»

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за спеціальність 073 – Менеджмент

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами**

Одним із ключових стратегічних напрямів повоєнного розвитку аграрного сектору економіки має бути інноваційна діяльність, що дозволить вести безперервне оновлення виробництва, збільшувати конкурентоспроможність та економічну ефективність суб'єктів галузі. У той же час у сучасних умовах перед менеджерами сільськогосподарських підприємств стоять завдання реформатування систем, способів, методів та економічних механізмів управління стійкістю розвитку в контексті інноваційного підходу. Це одна з головних та вирішальних умов виходу з кризи, що спричинена війною, оскільки активна інноваційна діяльність забезпечує стратегічну стійкість як галузі, так і окремого підприємства. У контексті зазначеного тема дисертаційної роботи Суркової В.О., яка присвячена обґрунтуванню теоретичних засад, методичного забезпечення і практичних рекомендацій щодо вдосконалення існуючого інструментарію впровадження інновацій в діяльність суб'єктів господарювання сільського господарства, є актуальною.

Актуальність та своєчасність виконаного дослідження посилюється також тим, що дисертацію виконано відповідно до плану наукових досліджень Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва за темою «Економіко-правові засади управління земельними ресурсами на основі землевпорядного та кадастрового механізмів» (номер державної реєстрації 0116U003885) та Державного біотехнологічного університету за темою: «Теоретико-методологічні засади управління земельними ресурсами та розвиток

національної економіки в умовах забезпечення сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0121U109407).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Суркової В.О. ґрунтуються на використанні широкої інформаційної бази підприємств. Обсяг опрацьованої наукової літератури, зібраний фактичний матеріал та власні напрацювання автора дозволили логічно викласти матеріал та зробити конкретні пропозиції.

Прикладний характер дослідження підсилюється низкою розроблених та впроваджених пропозицій на підприємствах.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження підтверджується детальним викладом змісту запропонованих методичних положень, логікою використання ґрунтовного математичного апарату та адекватним характером прикладних розрахунків.

Сформульовані основні положення та висновки здобувача є достатньо обґрунтованими, у першу чергу, це стосується елементів наукової новизни, належний рівень оцінки яких забезпечується: побудовою чіткої логічної структури роботи через адекватну постановку і вирішення завдань дослідження; використання системного підходу до об'єкту та предмету дослідження та застосування достатньої кількості загальних і спеціальних методів наукових досліджень із врахуванням і глибоким розумінням сутності об'єкту дослідження, опрацюванням належної кількості спеціальної наукової літератури, зокрема, праць провідних вітчизняних та зарубіжних вчених щодо даної проблематики, публікацій у фахових виданнях, результатів тематичних, аналітичних досліджень вчених-економістів.

Таким чином, очевидно, що структура роботи логічна і завершена. Зміст дисертаційної роботи, який відповідає назві теми, засвідчує завершеність дослідження. Через усі розділи простежується послідовність розв'язання проблематики управління ефективністю інноваційної діяльності підприємств в контексті інвестиційних аспектів.

Основні результати дослідження, їх наукова новизна

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії та науковими працями Суркової В.О. дозволяє визначити основні положення, які характеризуються науковою новизною. Авторкою дисертаційної роботи отримані такі наукові результати:

удосконалено:

- архітектоніку інституційного середовища інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, що, у свою чергу, включає інституції, середовище та фактори реалізації інноваційного потенціалу підприємств галузі та стратегічно орієнтована на створення інклюзивної інфраструктури інноваційного розвитку сфери діяльності аграрних підприємств;

- методику обґрунтування конфігурації фінансового механізму стимулювання інноваційної активності сільськогосподарських підприємств, у основу якого покладено драйверну функцію фінансів;

- механізм управління ризиками інноваційного розвитку на мікрорівні, який взаємопов'язаний із об'єктом ризику і факторами ризику, які формуються під впливом чинників зовнішнього середовища і параметрами внутрішнього середовища, що, в свою чергу, залежить від оцінювання суб'єктом ризику;

- методичний підхід до обґрунтування портфелю проектів агроінновацій, який передбачає реалізацію послідовних етапів відбору проектів до портфелю на основі оцінювання експертним шляхом критеріїв за проектами, побудови матриці проектів агроінновацій, який відображає суму набраних балів та необхідні інвестиції для реалізації проектів із рівнем оціненої взаємодії як потенціалу синергії включення проекту до портфелю;

дістало подальшого розвитку:

- методичні засади обґрунтування базових функції інноваційних фінансів, як ядра фінансового механізму підвищення інноваційної активності бізнес-суб'єктів агросфери, у розрізі: активізації використання традиційних фінансових інструментів, підвищення результативності пошуку фінансових ресурсів для інноваційної діяльності, створення нових інноваційних продуктів і рішень, мобілізації фінансових ресурсів для формування інноваційного ландшафту;

- система функціональних параметрів інноваційних діджитал-платформ, дія яких спрямована на реалізацію інноваційного потенціалу агросфери завдяки забезпеченню дії ланцюгу агроwartості на засадах комерціалізації інновацій та сприяння подолання інституційних бар'єрів та підвищення рівня інклюзивності агроінвестицій і агроінновацій;

- методичний підхід до стратегічного планування інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств, заснований на суб'єктно-орієнтованому механізмі реалізації стратегічного портфелю інновацій, в основу якого закладено диференціація проектів в залежності від суб'єктів інновацій (продукція, маркетинг, виробництво та менеджмент), що враховує специфіку галузі та особливості застосування інновацій в ній;

- управління впровадженням інновацій на сільськогосподарських підприємствах, яке передбачає врахування специфічних рис інновацій для основних напрямів їх діяльності, класифікації на групи технічних, технологічних, управлінських і соціально-економічних із підтримкою їх впровадження у формі технології, розробленої відповідно до вдосконаленого інструментарію оцінювання ефективності впровадження інновацій.

Повнота опублікування та достовірність основних положень дисертації

Наукові положення, висновки й рекомендації, що сформульовані в дисертації, є достовірними. Достовірність забезпечено використанням значного обсягу матеріалів офіційної статистики України і підтверджується глибоким аналізом фундаментальних наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених з проблематики менеджменту інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Робота характеризується комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних засобів емпіричного та теоретичного пізнання, використанням системного комплексного підходу.

Представлені в дисертації теоретичні й методичні результати відрізняються глибиною аналізу, коректністю формулювання пропозицій щодо практичного використання, науковою новизною.

Висновки, методичні підходи, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю знайшли відображення в публікаціях автора. Основні положення дисертації були апробовані на вітчизняних та міжнародних конференціях. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторіві право публічного захисту дисертації.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання

Цінність положень дисертаційної роботи для науки полягає у тому, що вони мають як науково-теоретичний, так й практичний інтерес і можуть бути використані у якості основи щодо подальших наукових розробок із досліджуваної проблематики, а також у вдосконаленні процедур менеджменту інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Основні положення у дисертації, що виносяться на захист, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, загальні висновки показують, що дисертація Суркової В.О. спрямована на теоретико-методичне і практичне розв'язання важливих наукових завдань у сфері дослідження механізмів управління інноваційної діяльністю сільськогосподарських підприємств.

Основні результати дослідження мають практичне спрямування і можуть бути використані в діяльності сільськогосподарських підприємств. Зокрема, результати дослідження схвалено та прийнято до впровадження: ДП ДГ «Елітне» Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН України (довідка № 24/04 від 24.04.2023 р.) та ТОВ «АГРО-НОВА» Золочівського району Харківської област (довідка № 35 від 17.05.2023). Теоретичні та методичні положення дисертаційного дослідження використовуються в навчальному процесі Державного біотехнологічного університету (довідка № 02-047 від 09.05.2023 р.).

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення

Дисертаційна робота Суркової В.О. складається із вступу, трьох розділів, висновків та списку літератури. Основний текст дисертаційної роботи становить 182 сторінки.

Слід відзначити, що спостерігається чітко сформований та структурно-логічно побудований виклад матеріалу. Зокрема, дослідження теоретичного базису та комплексного оцінювання управління інноваційною діяльністю підприємств сільського господарства та як наслідок розробка рекомендаційних засад щодо удосконалення даної наукової проблематики.

У дисертації подано 24 таблиці та 39 рисунків. Список літератури дисертаційної роботи охоплює 172 найменування праць вітчизняних і зарубіжних вчених.

Дана робота представлена на українській мові, а також відповідає всім вимогам щодо оформлення структурних елементів та ступеню академічної доброчесності.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та рекомендаціями. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей та результатів без оформлення належного цитування. Таким чином, вважаємо, що у дисертаційному дослідженні Суркової Вікторії Олегівни на тему: «Управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств» відсутнє порушення академічної доброчесності.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

У цілому позитивно оцінюючи наукове та практичне значення одержаних результатів дисертації, слід звернути увагу на деякі дискусійні положення і окремі недоліки, серед яких необхідно відмітити такі:

1. Більше уваги автору роботи варто було б приділити світовому досвіду. Вважаємо, що зарубіжний досвід із поступовою адаптацією кращих практик в українських реаліях є важливим в умовах євроінтеграції нашої держави. Адже в усі часи тією чи іншою мірою використовували у своїй діяльності досвід інших країн. Надзвичайно важливо враховувати як вже апробовані моделі, так і

тенденції, що намітилися в інноваційному розвитку розвинених країн. Це безсумнівно б підвищило як теоретичну, так і прикладну цінність проведеної автором роботи.

2. Доцільно було б підсилити актуальність дослідження наукової задачі шляхом акцентування уваги на специфіку вдосконалення механізмів управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

3. Робота б значно виграла якби автор у теоретичному розділі проаналізувала інституційне середовище щодо управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств.

4. Автору варто було б більше детально представити запропонований портфель проєктів агроінновацій, розкрити їх особливості та переваги.

5. У роботі бажано було б більш конкретизувати особливості впровадження інновацій в рослинництво і тваринництво, враховуючи ключовий і специфічний характер даних галузей сільського господарства.

Проте, викладені зауваження переважно мають дискусійний характер і суттєво не впливають на позитивну оцінку наукових положень дисертації. Вони викликані інтересом до цього дослідження, новизною та актуальністю окреслених у дисертації питань, і свідчать про творчий характер роботи та спроби вирішення теоретично складних і практично важливих проблем, що мають суттєве значення для економічної науки.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Суркової Вікторії Олегівни на тему: «Управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент, є самостійним та завершеним науковим дослідженням, усесторонній аналіз роботи показує її актуальність і високий науковий рівень, теоретичне й практичне значення. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в роботі, достатньо повно викладені в опублікованих здобувачем наукових публікаціях. У дисертаційному дослідженні Суркової Вікторії Олегівни відсутні порушення академічної доброчесності.

Отже, дисертація на тему: «Управління інноваційною діяльністю сільськогосподарських підприємств» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор **Суркова Вікторія Олегівна** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування

Державного біотехнологічного університету

Сергій РУДЕНКО

Сергій Руденко
Завідуючий
Керівник відділу нововодства ДБТУ

Вікторія Суркова